УДК 378.4.091:004
DOI https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.72-1.9

О. Б. Жильцов
кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з науково-методичної та навчальної роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

А. С. Карпенко
методист науково-методичного центру досліджень, наукових проєктів та програм
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ

У статті досліджено структуру та складники інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО. Визначено основні аспекти розвитку цифрової компетентності у зазначених співробітників.

Визначено актуальність формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО. Запропоновано інформаційно-методичне забезпечення, у разі використання якого у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО відбувається формування та розвиток цифрової компетентності. Проведено проблемний аналіз інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО як основного компонента професійної компетентності зазначених працівників. З'ясовано, що професійна діяльність співробітників організаційно-навчальних підрозділів університетів нині відіграє важливу роль у розбудові єдиного інформаційного простору ЗВО.

Крізь призму науково-методичних засад обґрунтовано основні погляди про структуру інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО. Здійснений аналіз інформаційно-методичного забезпечення дає змогу визначити шляхи вдосконалення процесу формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО під час підвищення кваліфікації. На нашу думку, кожен компонент інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності включає низку функцій, опанування яких дає змогу співробітнику організаційно-навчального підрозділу ЗВО професійно зростати як під час самостійного опанування, так і під час підвищення кваліфікації. Спираючись на науково-методичні дослідження, констатуємо той факт, що складники інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності являють собою інтеграційні характеристики, які належать до системи науково-теоретичної та методичної обізнаності співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО щодо цифрових технологій сьогодення.

Ключові слова: *інформаційне суспільство, інформаційно-методичне забезпечення, освітній процес, організаційно-навчальний підрозділ, співпраця, розвиток цифрової компетентності, цифрова компетентність, цифрові технології.*

Постановка проблеми. Нині суспільство активно реалізує компетентнісний підхід у всіх ланках освітнього простору. Тому одним із пріоритетних завдань сучасної освіти вважаємо вивчення питання щодо формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів університету (ОНПУ). Отже, вагомого значення набуває потреба у дослідженні та аналізі структури та складників інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ, саме на це і спрямоване наше дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками питанню формування, розвитку та вдосконалення цифрової компетентності широкого спектра учасників освітнього простору присвячено вагому низку праць таких науковців: Р.С. Гуревича, М.І. Жалдака, В.О. Калініна, С.М. Іванової, Н.В. Морзе, О.Д. Нестерової, О.В. Овчарука, Л.Л. Хоружої та ін.

Вивчаючи праці вітчизняних науковців, зокрема В.А. Козакова [3], І.В. Носача [4], дійшли висновку, що інформаційно-методичне забезпечення освітнього процесу є важливим і необхідним під час запровадження компетентнісного підходу у ЗВО.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що питання структури та складників інформаційно-методичного забезпечення формування та

© Жильцов О. Б., Карпенко А. С., 2020

розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ не досить вивчене і висвітлене в літературі. Зазначена категорія працівників у своїй роботі здебільшого використовують цифрові технології несистемно, епізодично, неефективно або навіть не використовують зовсім.

Мета статті полягає у дослідженні структури та складників інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників організаційно-навчальних підрозділів ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Нині вітчизняні та зарубіжні науковці шукають дієві шляхи впровадження цифрових технологій в усі сегменти освітнього простору. Одним із головних завдань сучасної освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства є використання цифрових технологій та розвиток цифрової компетентності у співробітників ОНПУ під час організації освітнього процесу. На думку В.А. Бикова: «На основі поєднання традиційних педагогічних та цифрових технологій під час освітнього процесу вдається значно ефективніше розвинути і примножити природні задатки людини. Застосування цих технологій під час освітнього процесу створює додаткові умови і дає змогу досягти значно більших результатів під час освітньої діяльності, забезпечує для кожного учасника освітнього простору формування і розвиток власної освітньої траєкторії» [2].

Тому виникає велика потреба у розробці інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності зазначених працівників [3].

Н.С. Петренко зазначає, що інформаційно-методичне забезпечення є сукупністю методів, методик і процедур оброблення інформації, а також оброблення відомостей про стан галузі, яка досліджується. Інформаційне забезпечення включає інформаційну систему, що є комунікаціями персоналу щодо питань, які стосуються їхньої професійної діяльності та дають можливість працівнику професійно зростати [6, с. 96–97].

Робимо висновок, що інформаційно-методичне забезпечення – це система необхідних і достатніх умов навчання, що гарантують задоволення потреб у сукупності різного роду документації, в якій накопичені певні знання.

Інформаційно-методичне забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ: здійснюється за допомогою навчальних матеріалів (підручники, посібники тощо) та електронних ресурсів; реалізується з обов'язковим супроводженням освітньої діяльності певними методичними матеріалами. Під час розробки інформаційно-методичних матеріалів враховуються ті обставини, що на самостійне пізнання цифрових технологій відведена значна частка часу.

Нормативне забезпечення щодо формування та розвитку цифрової компетентності окреслене Законом України «Про вищу освіту», стандартами вищої освіти (державними, галузевими та ЗВО), іншими нормативними актами Міністерства освіти і науки України та ЗВО, програмою Європейської комісії DigComp 2.0 [8].

Розглянемо структуру інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ (див. рис. 1):

Запропонована структура дає змогу рекомендувати методику створення навчальної програми для підвищення кваліфікації співробітників ОНПУ, яка повинна бути спрямована на:

– обробку та накопичення вхідної інформації;

– розподіл навчальної інформації на навчальні елементи та встановлення їх структурних зв'язків;

– встановлення послідовності опанування інформації за темами;

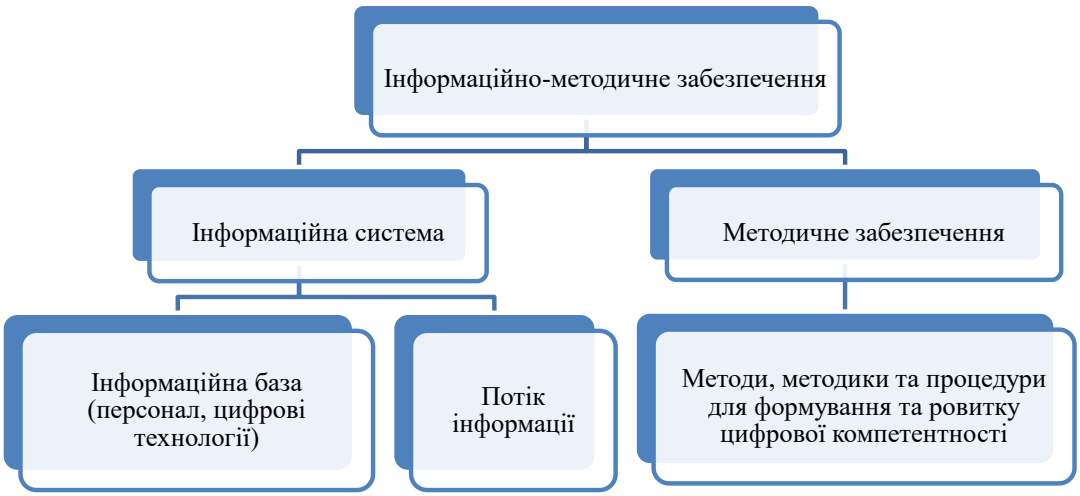

Рис. 1. Структура інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ

– вибір виду заняття;
– структурування програми за модулями.

Завдяки інформаційно-методичному забезпеченню практичних занять співробітник отримує завдання практично-проблемного характеру, рівнозначні за ступенем складності. Усі практичні завдання плануються і проєктуються заздалегідь у процесі розробки методичних рекомендацій.

Підбір навчального матеріалу дає змогу поступово нарощувати складність проблем, що вирішуються, а у сукупності – комплексно узагальнювати теоретичні знання і формувати системні навички з вивчених тем.

Цифрові технології дають змогу ефективно використовувати час та забезпечують повноцінне наповнення інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ.

Основою інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ є навчально-методичний комплекс, який складається з:

1) навчальної програми;
2) робочого плану;
3) конспекту лекцій;
5) засобів для проведення поточного контролю: контрольних завдань до практичних та лабораторних занять, контрольних робіт для перевірки рівня засвоєння матеріалу;
6) переліку навчальної та навчально-методичної літератури.

Нині методологія навчання та наукової роботи в ЗВО переорієнтовується з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно орієнтовану форму. У зв'язку з цим необхідно розробляти інтерактивний методичний комплекс забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ у форматі електронної системи «Інформаційна система підтримки діяльності організаційно-навчальних підрозділів університету на базі G Suite».

Однак освіта ніколи не буває завершеною. Процес вдосконалення інформаційно-методичного забезпечення формування та розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ передбачає:

– постійний аналіз сприйняття навчального матеріалу і готовність співробітників ОНПУ впроваджувати в життя його основні принципи;
– оцінювання індивідуальних запитів і вдосконалення методів підготовки співробітників ОНПУ до сприйняття інформації щодо цифрових технологій;
– забезпечення співробітників ОНПУ базовою інформацією щодо цифрових технологій, з цією метою надати доступ до навчально-методичного комплексу за допомогою сервісів G Suite;
– вдосконалення зворотного зв'язку зі співробітниками ОНПУ й оцінювання їхніх здобутків.

Висновки і пропозиції. Беручи до уваги вищезазначене, робимо висновки про значущість та важливість створення інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ. Наявні дефініції дають змогу визначити, що інформаційно-методичне забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ дає можливість зазначеним працівникам професійно зростати у галузі цифрових технологій і не тільки. На нашу думку, саме структура і складники інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ зумовлюють розвиток професіоналізму, забезпечують ефективність і досконаліть діяльності в організації освітнього процесу. Безумовно, в сучасних умовах реформування освіти питання професійного зростання співробітників ОНПУ є досить актуальним, однак повною мірою не вичерпує всього різноманіття варіантів створення інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у зазначених працівників. На основі аналізу наукових праць можна зробити висновок, що єдиного погляду на створення (структура, складники) інформаційно-методичного забезпечення розвитку цифрової компетентності у співробітників ОНПУ не існує, а тому це дає нам підстави для подальшого дослідження зазначеної теми та впливу цифрових технологій на освіту загалом.

Список використаної літератури:

1. Атаманчук Ю. Управління навчальним закладом у вітчизняній системі освіти. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 10. С. 19–22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_7 (дата звернення: 08.08.2020).
2. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання* : електронне наукове фахове видання. Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України; Ун-т менеджменту освіти АПН України. 2010. № 1(15). URL: http://www.ime.edu-ua.net/eml5/emg.html (дата звернення: 12.08.2020).
3. Карпенко А.С. Використання сервісів Google Apps (G Suite) для формування ІКТ-компетентностей у співробітників організаційно-навчальних підрозділів університету. *Фізико-математична освіта.* 2019. Випуск 3(21). С. 71–78.
4. Козаков В.А. Самостійна праця студентів та її інформаційно-методичне забезпечення. Київ : Вища школа, 1990. 112 с.
5. Носач І.В. Формування професійних умінь і навичок майбутніх економістів у процесі вивчення інтегративних фахових дисциплін :

автореф. дис… канд. пед. наук : 13.00.04. Нац. авіац. ун-т. Київ, 2008. 20 с.
6. Петренко С.Н. Контроллинг : учебное пособие. Киев : Ника-Центр, Эльга, 2003. 328 с.
7. *Цифрова трансформація освіти і науки: теорія і практика* : збірник наукових праць / за ред. В.Ю. Бикова, А.В. Яцишин. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2019. 123 с.
8. DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: the Conceptual Reference Model. URL: https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/digcomp-20-digital-competence-framework-citizens-update-phase-1-conceptual-reference-model (дата звернення: 08.08.2020).

Zhyltsov O., Karpenko A. Essential characteristics of information and methodical support for digital competence development in employees of university organizational and educational units

The article examines the structure and components of information and methodical support for the formation and development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units. The main aspects of the development of digital competence in these employees have been identified.

The relevance of the formation and development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units have been determined. The information and methodical support which makes a provision for the formation and development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units has been offered. A problem analysis of information and methodical support for the formation and development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units, as the main component of professional competence of these employees has been carried out. It has been found out that nowadays the professional activity of employees working at organizational and educational units of universities plays an important role in creating HEI's single information space.

Through the prism of scientific and methodical principles, the basic views at the structure of information and methodical support for the development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units have been substantiated. The analysis of information and methodical support makes it possible to identify the ways to improve the process of formation and development of digital competence in employees of HEI's organizational and educational units in advanced training. In our opinion, each component of information and methodical support for the formation and development of digital competence includes a number of functions, the mastery of which allows the employee of HEI's organizational and educational units to grow professionally, both during self-mastery and professional training. Based on scientific and methodical research, we state the fact that the components of information and methodical support for the formation and development of digital competence constitute integration characteristics that belong to the system of scientific-theoretical and methodical awareness of employees at HEI's organizational and educational units on digital technologies today.

Key words: *information society, educational process, organizational and educational divisions, cooperation, digital competence, digital technologies.*